

مهارت‌های فرزندپروری برای مشکلات رفتاری کودکان

سید سعید دهقان منشادی

کارشناس ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه لرستان

سر شناسه	دهقان منشادی، سیدمسعود، ۱۳۷۰ -
عنوان و پدیدآور	مهارت‌های فرزندپروری برای مشکلات رفتاری کودکان/سید مسعود دهقان منشادی.
مشخصات نشر	تبریز: اختر، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۲۸ ص.
شابک	۷-۷۱۱-۵۱۷-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیپا	
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	کودکان — سرپرستی
مسئو	اختلالات رفتاری در کودکان
موضوع	کودکان — روان‌شناسی
موضوع	رَبِیت خانوادگی
رده بندی کنگره	HQ۷۶۹/د۸۹۶م۹ ۱۳۹۴:
رده بندی دیویی	۶۴۰/۱
شماره کتابشناسی	۴۱۵۰۰۹

نشر اختر

مهارت‌های فرزندپروری برای مشکلات رفتاری کودکان

سید مسعود دهقان منشادی

ناشر: نشر اختر/ چاپ اعظم/ صحافی امین

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد / چاپ اول ۱۳۹۵ / ۱۲۸ صفحه/ قطع رقعی

شابک: ۷-۷۱۱-۵۱۷-۹۶۴-۹۷۸

مرکزفروش: تبریز- اول خیابان طالقانی، روبروی مصلی، نشر اختر

تلفن: ۰۴۱-۳۵۵۵۵۳۹۳

قیمت: ۹۵۰۰۰

فهرست

۹	پیشگفتار
	فصل اول: توصیف شیوع و طبقه‌بندی مشکلات رفتاری
۱۴	مقدمه
۱۵	تعریف
۱۵	اختلالات رفتاری کودکان
۲۱	طبقه‌بندی
۲۳	مزاج
۲۵	سن
۲۶	رفتارهای اولیه و ثانویه
۲۷	مشکلات درونی‌سازی شده و برونی‌سازی شده
۲۹	متخصصان آموزش و پرورش
۲۹	بی‌نظمی در سلوک

- ۳۰..... اضطراب و گوشه‌گیری
- ۳۰..... رفتارهای نامناسب و ناپخته
- ۳۱..... رفتارهای ضداجتماعی
- ۳۱..... دوره‌های همه‌گیرشناسی
- ۳۳..... شیوع
- ۳۴..... جنسیت
- ۳۵..... سن
- ۳۵..... شکل‌گیری و روند
- ۳۶..... موضوعات مرتبط با فرهنگ
- ۳۷..... شاخص‌های تشخیصی

فصل دوم : سبب‌شناسی مشکلات رفتاری

- ۴۰..... مقدمه
- ۴۰..... علل
- ۴۱..... عوامل زیستی
- ۴۳..... بازداري رفتاري - فعال‌سازی رفتاری
- ۴۴..... عوامل بیورژنتیکی
- ۴۵..... عوامل محیطی
- ۴۵..... ویژگی‌های مادرانه

- ۴۶..... رابطه مادر - کودک
- ۴۸..... سلامت روانی مادر
- ۴۹..... خوداترمنندی
- ۵۰..... عزت نفس
- ۵۰..... حمایت اجتماعی
- ۵۱..... ارزشهای منطقی مادر
- ۵۲..... سلامت روانی والدین
- ۵۴..... ابراز هیجان والدین
- ۵۵..... زمینه خانوادگی
- ۶۰..... ناخواسته بودن تولد
- ۶۱..... رضایت زناشویی

فصل سوم: ویژگی‌ها، وضعیت روانی و مشکلات تحصیلی کودکان

مبتلا به مشکلات رفتاری

- ۶۴..... مقدمه
- ۶۴..... ویژگی‌ها و وضعیت روانی
- ۶۷..... مشکلات تحصیلی
- ۶۷..... اتکای به دیگران
- ۶۸..... تصورات نادرست از خود

- ۶۹..... حواس‌پرتی
- ۷۰..... تکرار غیرعادی
- ۷۱..... رفتارهای اخلا لگانه
- ۷۲..... گونه‌گیری
- ۷۳..... حرکت بیش از حد
- ۷۳..... مشکلات دراد اجتماعی

فصل چهارم: مفهوم‌پردازی و نظریات مربوط به سبک‌های فرزندپروری

- ۷۶..... مقدمه
- ۷۷..... تعریف
- ۷۸..... نظریات فرزندپروری
- ۷۸..... بامریند و سبک‌های فرزندپروری
- ۸۰..... فرزندپروری مقتدرانه
- ۸۱..... فرزندپروری مستبدانه
- ۸۲..... فرزندپروری آسان‌گیرانه
- ۸۳..... فرزندپروری بی‌اعتنا
- ۸۴..... اریکسون و سبک‌های فرزندپروری
- ۸۵..... آدلر و سبک‌های فرزندپروری
- ۸۸..... شفر و سبک‌های فرزندپروری

- ۱۹..... وینتر باتوم و سبک‌های فرزندپروری
- ۹۰..... چه چیزی فرزندپروری مقتدر را کارآمد می‌سازند؟
- ۹۱..... تنوع فرهنگی

فصل پنجم : آموزش برنامه فرزندپروری

- ۹۶..... مقایسه
- ۹۶..... فرزندپروری مثبت
- ۹۹..... سطوح فرزندپروری مثبت
- ۹۹..... سطح اول
- ۱۰۰..... سطح دوم
- ۱۰۰..... سطح سوم
- ۱۰۰..... سطح چهارم
- ۱۰۱..... سطح پنجم
- ۱۰۷..... اصول برنامه فرزندپروری مثبت
- ۱۰۷..... اصل اول : محیط سالم و جذاب
- ۱۰۸..... اصل دوم : محیط یادگیری مثبت
- ۱۰۹..... اصل سوم : نظم و مقررات قاطع
- ۱۰۹..... اصل چهارم : انتظارات واقع‌بینانه
- ۱۰۹..... اصل پنجم : مراقب نقش والدگری خود بودن

شواهد تجربی ۱۱۰

منابع

منابع فارسی ۱۱۲

منابع انگلیسی ۱۱۵

www.ketab.ir

پیشگفتار

مشکلات رفتاری کودکان، آن دسته از رفتارها ناهنجار تلقی می‌گردد که ضمن عدم تناسب با سن، شدید، مزمن یا مداوم باشد (کار^۱ و همکاران، ۱۹۹۹). تاکنون طبقه‌بندی‌های گوناگونی برای مشکلات و اختلالات رفتاری کودکان صورت گرفته است. اسدول^۲ رفتاری در یک چهارم از کودکان خردسال رخ می‌دهد و با توجه به درجه شرح آن در پسران از تنوع و گستردگی بیشتری برخوردار است و در آن دسته که مشکلات شدیدی دارند، تداوم می‌یابد (داگلاس^۲، ۱۹۸۹). بدون شک، فرهنگی که کودک در آن پرورش می‌یابد، تأثیری بر رشد هیجانی، اجتماعی و رفتاری او دارد.

کتاب حاضر متشکل از پنج فصل است. به طوری که فصل اول به مفهوم‌پردازی اختلالات رفتاری، طبقه‌بندی، شیوع و نقش جنسیت در شیوع

1 - Carr

2 - Douglas

اختلالات رفتاری، سن، شکل‌گیری و روند و موضوعات مرتبط با فرهنگ و شاخص‌های تشخیصی اختلالات رفتاری اختصاص یافته است.

شناسایی علل اختلالات رفتاری بسیار مشکل و پیچیده است. چرا که این اختلالات را نمی‌توان به علتی منفرد نسبت داد (استرنبرگ و گریگورینکو، ۱۹۹۹). در زمینه آسیب‌شناسی مشکلات رفتاری کودکان، عوامل زیادی مطرح شده است که در فصل دوم به صورت مختصر به تبیین و زمینه‌های شکل‌گیری برخی از آن‌ها پرداخته شد است.

رفتارهای پرخاشخانه کودکان مبتلا به مشکلات رفتاری به طرد شدن آن‌ها از گروه همسالان منجر می‌شود و ترکیب مشکلات کلامی و اختلالات یادگیری به نتایج تحصیلی ضعیف و اشکال در ادامه تحصیل ختم می‌شود (راور و همکاران، ۲۰۰۲؛ آرنولد و همکاران، ۲۰۰۶) و با برخی خصوصیات رفتاری خاص از قبیل آشفته هیجانی، اشکال در دوست‌یابی، ترس و عدم علاقه و کناره‌گیری و ... مشخص می‌گردد که در فصل سوم شرح داده شده‌اند. سبک‌های فرزندپروری مجموعه‌ای از گرایش‌ها، اعتقادات و جملات و غیرکلامی است که ماهیت تعامل کودک و والدین را در تمامی موقعیت‌های گوناگون مشخص می‌سازند و در سه حیطه اقتدار منطقی، استبدادی و آزادانه مطرح شده است. این سبک‌ها در شکل‌گیری و رشد شخصیتی و رفتاری کودکان تأثیر فراوان و عمیقی دارد (مؤمنی، ۲۰۰۷).

در زمینه چگونگی و نحوه تربیت والدین نظریات متنوع و متعددی ارائه شده است. به همین منظور در فصل چهارم به تعریف و بررسی برخی نظریات شکل گرفته با استفاده از اشکال و ابعاد گوناگون فرزندپروری پرداخته شده است. پایان این فصل به بررسی عواملی که فرزندپروری را کارآمد می‌سازند و تنوع فرهنگی در شیوه‌های تربیتی والدین اختصاص یافته است.

با توجه به اینکه عوامل خطر ساز خانوادگی از قبیل فرزندپروری ناکارآمد والدین پیش‌بینی کننده نیرومندی برای رشد و حفظ مشکلات رفتاری کودکان می‌باشد (ساندرز^۱، ۲۰۰۳)، لذا روش مداخله‌ای خاصی که شیوه فرزندپروری والدین را هدف قرار دهد، در زمره روش‌های بسیار مؤثر پیشگیری از اختلالات رفتاری^۲، کار می‌باشد (دن و همکاران، ۲۰۰۳). فصل پنجم به معرفی برنامه فرزندپروری^۳ اختصاص یافته است.

نکته مهمی که در کتاب حاضر به چشم می‌خورد، آن است که علاوه بر تاکید بر مبانی نظری فرزندپروری، به معرفی اصول برنامه جامع آموزش مهارت‌های فرزندپروری پرداخته شده است؛ از این رو این اثر می‌تواند به عنوان راهنمایی کاربردی برای متخصصان بالینی مفید واقع شود. شایسته است از جناب آقای دکتر امیر عزیزی که گام‌هایی بسیار مهم در جهت ویراستاری این کتاب برداشتند و انگاره‌های اولیه تألیف اثر حاضر به ایشان برمی‌گردد، تشکر و قدردانی نمایم.

مؤلف بر خود لازم می‌بیند از همکار ارجمند جناب آقای آسیابی که با مساعدت‌های بی‌پایان خود زمینه چاپ و انتشار کتاب را فراهم ساختند و کلیه دست‌اندرکاران انتشارات اختر، تقدیر و تشکر به عمل آورد.

سید مسعود دهقان منشادی

اسفند ۱۳۹۴

www.ketab.ir